

Digitale logbøger

– undersøgelser af unges sociale mediepraksisser som afsæt for fritidspædagogisk udvikling

Sofie Sauzet
ph.d., lektor
Københavns Professionshøjskole
sosa@kp.dk

Johan Jakobsen
professionsbachelor i pædagogik, pædagog
Ung i Rudersdal
joedkk@gmail.com

Benjamin Karstoft
professionsbachelor i pædagogik, studerende
pædagogisk sociologi, DPU
benegekars@gmail.com

Resumé

Artiklen udfolder 'digitale logbøger' som en metode til at undersøge unges egne forståelser af og fortællinger om deres hverdagspraksisser på og med sociale medier. Med digitale logbøger logger en ung sin praksis på og med sociale medier, og på baggrund af logbogen interviewes den unge. Artiklen foreslår, at pædagoger kan anvende digitale logbøger til praksisnære undersøgelser af unges mediepraksisser som afsæt for at udvikle en fritidspædagogisk praksis med sociale medier. Med digitale logbøger etableres et undersøgende blik på unges mediepraksisser, der aftales og defineres med de unge, og som insisterer på deres ekspertviden og afgrænsningsret i forhold til indhold. Digitale logbøger giver et situeret blik på unges sociale mediepraksisser, hvilket giver mulighed for at skabe forbindelser mellem disse og det fritidspædagogiske arbejde.

Nøgleord: Fritidspædagogik, sociale medier, logbogsmetode, digitale logbøger, klubpædagogik

Abstract

Digital logbooks – rethinking extended education through explorations of young people's social media practices

The article unfolds 'digital logbooks' as method for exploring young people's perspectives upon their media practices. With digital logbooks young people log their practices with social media and are interviewed about their logbooks. Digital logbooks establish an exploratory gaze upon young people's media practices, that insists upon young people's expertise and their right to delimit the boundaries of the content they wish to share. With digital logbooks a situated perspective upon media practices is enabled, allowing for connections to be made between young people's media practices and pedagogical practices. The article suggest that social educators may work with digital logbooks, as offset for rethinking practices of extended education.

Keywords: Extended education, social media, diary methods, digital logbooks

Artiklen kan findes på
<https://tidsskrift.dk/FPPU>
DOI: 10.7146/fppu.v8i1.144792

Digitale logbøger giver et sитуeret blik på unges sociale mediepraksisser, hvilket giver mulighed for at skabe forbindelser mellem disse og det fritidspædagogiske arbejde

Indledning

Når børn starter i 4. klasse, indskrives 50 % af dem i en klub (EVA, 2018, s. 33). I klubber må man ofte have mobiltelefoner. 32 % af de børn, der går i 4. klasse, angiver, at de bruger digitale medier det meste af dagen, når de ikke er i skole, og i 7. klasse gør dette sig gældende for 46 % af børnene (Børns Vilkår, 2019, s. 20). Samtidig angiver kun 2 % af børnene, at pædagoger i SFO og klub er interesserede i, hvad de laver, når de er på internettet (Børns Vilkår, 2019, s. 108).

I denne artikel beskrives en metode, 'digitale logbøger', der kan bruges til undersøgelser af børns og unges (herefter bare 'unges') praksisser på, med og i relation til sociale medier (herefter blot benævnt 'unges sociale mediepraksisser'). Artiklen er skrevet af Sauzet, men bygger på empiri fra Jakobsen og Karstofts bachelorprojekt (2022)¹ fra pædagoguddannelsens skole- og fritidsspecialisering, hvor de anvendte metoden til at undersøge unges sociale mediepraksisser i en ungdomsklub. Gennem deres undersøgelse fik Jakobsen og Karstoft blik for, til hvad, hvordan og hvorfor de unge i klubben brugte sociale medier, og de fik inspiration til, hvordan de fremadrettet kunne arbejde fritidspædagogisk med unges digitale liv i klubregi. Digitale logbøger er en undersøgelsesmetode, hvor en informant, i artiklens tilfælde en ung

i en klub, logger sin praksis med sociale medier i en defineret periode, og på baggrund af logbogen interviewes den unge. Gennem arbejdet med digitale logbøger udforskes unges hverdage som sammenvævede med sociale medier, og herigennem bliver det muligt for fritidspædagoger at undersøge dels unges perspektiver på deres brug af sociale medier, og dels hvordan der kan skabes sammenhænge mellem unges sociale mediepraksisser og det fritidspædagogiske arbejde.

Formålet med artiklen er at præsentere digitale logbøger som en kvalitativ undersøgelsesmetode, der kan bruges af pædagoger til at vidensbasere – og derigennem inspirere og kvalificere – det pædagogiske arbejde med unges sociale mediepraksisser. En fritidspædagogisk undersøgelse af unges sociale mediepraksisser kan give afsæt for nye udviklinger af en fritidspædagogisk praksis i relation til sociale medier, som er tilpasset unges forståelser af deres lokale og aktuelle digitale liv. Artiklen arbejder med følgende forskningsspørgsmål:

Hvilken viden om unges sociale mediepraksisser muliggør undersøgelsesmetoden digitale logbøger? Hvilke udviklinger af et fritidspædagogisk arbejde med unges sociale mediepraksisser kan denne viden inspirere til?

Unges sociale mediepraksisser

I artiklen forstås sociale medier som internetbaserede programmer, der kræver forskellig grad af selvrepræsentation og social tilstedeværelse (Kaplan & Hanlein, 2010). Fokus i artiklen er således primært på de aspekter af unges digitale liv, der til en vis grad 'kræver noget' af dem socialt, eller får dem til at tænke over deres personlige fremstilling og sociale liv. Det er nemlig disse aspekter, der kalder på kurate-

¹ Rollefordelingen i artiklen er som følger: Sauzet var vejleder på Jakobsen og Karstofts bachelorprojekt og foreslog at de afprøvede 'digitale logbøger' som undersøgelsesmetode. Jakobsen og Karstoft udførte feltarbejde med digitale logbøger og producerede empirien der beskrives i artiklen. Sauzet har skrevet artiklen og dens analyser på baggrund af Jakobsen og Karstofts empiri, men i tæt dialog med Jakobsen og Karstoft om deres erfaringer med at anvende undersøgelsesmetoden.

At orientere det fritidspædagogiske arbejde mod unges sociale mediepraksisser på en måde, der tager hensyn til de komplekse sammenhænge unges liv er en del af, er vanskeligt

ring af eget udtryk og stiller præstationskrav, som forskning peger på, kan være vanskelige for unge at håndtere alene og derfor er vigtige for voksne at interessere sig for (Krogh, 2022; Larsen, 2022; Seland, 2000). Sociale medier findes på forskelligartede teknologier som mobiltelefoner og computere, og forskellige sociale medier, f.eks. Snapchat og TikTok, har distinkte funktionaliteter, der muliggør forskellige former for brug og konflikter (Bucher & Helmond, 2017). Det kan dog i praksis være problematisk at sondre mellem sociale medier og andre digitale medier, fordi unge ikke nødvendigvis selv sondrer, hverken i brug eller forståelse. I artiklen bruges derfor ikke faste definitioner af hvad, der formelt set udgør et socialt medie, men Kaplein & Hanleins (2010) åbne forståelse af sociale medier bruges som et udgangspunkt for at undersøge unges egne forståelser af og fortællinger om deres praksisser med sociale medier. Det er altså unges hverdagspraksisser, der på forskellig vis knytter sig til sociale medier, artiklen er optaget af at undersøge unges perspektiver på.

Digitale logbøger

Pædagogisk arbejde må principielt basere sig på viden og erfaring, men også på åbenhed og ikkeviden, fordi det pædagogiske arbejde folder sig ud i komplekse sammenhænge, hvor mange hensyn er på spil. At udøve pædagogisk arbejde kræver derfor ofte, at man undersøger og udvikler sin praksis i relation til de komplekse sammenhænge, arbejdet er en del af (Rothuizen og Togsverdt, 2013). At orientere det fritidspædagogiske arbejde mod unges sociale mediepraksisser på en måde, der tager hensyn til de komplekse sammenhænge unges liv er en del af, er vanskeligt. Artiklens centrale idé er at udfolde digitale logbøger som en kvalitativ undersøgelsesmetode til pædagogers udforskning af unges lokale og aktuelle sociale mediepraksisser, der kan danne et vidensba-

seret afsæt for udvikling af fritidspædagogisk praksis. Digitale logbøger kan anvendes som en del af et undersøgelses- eller udviklingsprojekt med fokus på sociale medier. Herved afgrænses undersøgelsen i tid og rum, og der kan indgås aftaler med de unge så deres privatlivs- og afgrænsningsret i forhold til deling af indhold tydeliggøres.

Kort fortalt består digitale logbøger af to trin: Indledningsvist laver en ung en logbog over sine sociale mediepraksisser i en defineret periode. Logbogen udgør herefter et praksisnært afsæt for et interview om den unges sociale mediepraksisser.

Digitale logbøger er inspireret af Sauzet's tidligere arbejde med snaplogs (2014 & 2015). Snaplogs er en logbogs metode, der gør informanter til medforskere, ved at de bliver aktivt deltagende i udvælgelsen og skabelsen af data (Bramming et al., 2009).² Med snaplogs tager informanter billeder i deres hverdag, relateret til det emne man vil undersøge, og skriver små tekster til billederne. Logbogs metoder, som snaplogs, muliggør, at man kan få indblik i et levet liv, der kan være svært at se og upraktisk at følge (Hyers, 2018). Digitale logbøger er desuden inspireret af netnografiske metoder (fra inter-'net' og 'etnografi') der er hjælpsomme til at få indblik i digitale hverdagsliv (Kofod & Larsen, 2016). Screenshotdagbøger er en sammenlignelig logbogsnetnografi, hvor informanter bliver bedt om at tage screenshots med henblik på at indsamle viden om brugeroplevelser (Cirrucci & Pruchniewska, 2023). Digitale logbøger adskiller sig fra screenshotdagbøger ved i form og omfang at være styret af de unge selv og ved at være

² De unge har ikke deltaget i analysen af data i denne artikel, men den mulighed foreligger.

optaget af unges perspektiver på deres hverdagsliv med sociale medier frem for deres brugeroplevelser.

Digitale logbøger er udviklet indenfor en *performativ* forskningstradition, hvor forskning anskues som medskabende af de fænomener, man forsker i (Gunnarsson & Bóden, 2021). Antagelsen er, at ens metoder og analyser performer de fænomener man undersøger. Og disse performances er partielle og kontekstafhængige (Warren, 2002, s. 236). Frem for at efterstræbe objektivitet er forskningstraditionen således optaget af, hvordan metoder muliggør måder at performe fænomener på (Falkenberg & Sauzet, 2023). At analysere sociale fænomener ud fra denne forståelse indebærer, at det undersøgelsesapparat, man anvender – i artiklens tilfælde logbogsopgaven og det rum, der etableres for interviewet efterfølgende – anskues som medproducerende for, hvordan fænomenet "unges sociale mediepraksisser" kan blive til.

Feltarbejdet

I dette afsnit udfoldes, hvordan Jakobsen og Karstoft arbejdede med digitale logbøger i deres bachelorprojekt. Afsnittet bygger på vejledningssamtaler og et interview foretaget efter bachelorprojektets afslutning, hvor Sauzet interviewede Jakobsen og Karstoft om deres erfaringer med at arbejde med digitale logbøger.

Indledningsvist lavede Jakobsen og Karstoft deltagerobservationer og interviewede en pædagog om arbejdet med unges brug af sociale medier i en klub. Her fandt de, at det for pædagogerne oplevedes vanskeligt at arbejde med de unges brug af sociale medier:

"Der ligger rigtig meget personlighed og identitet i den der telefon, som vi ikke får indsigt i. Det er jo også deres privatliv, der ligger i den. Nogle er mere tilbøjelige til at vise ting på deres telefon, andre er ikke. Men jeg går ikke over og spørger. Nogle gange kan jeg godt finde på: "Nåh, hvad ser du?" og de her ting, meget overfladisk. Så er det typisk virkelig, virkelig kedelige ting, de glør på. Men andre gange er det sådan: "Nej", jeg må ikke se det, så siger de også selv: "Nej, det er privat"." (Klubpædagog)

Af pædagogens fortælling fremgår det, at han ikke inviterer sig ind i de unges mediepraksisser af respekt for deres privatliv, og at han, når han prøver, oftest får kedelige eller overfladiske svar. Det vanskelige ved at interessere sig for unges sociale mediepraksisser på respektfulde måder, blev den empiriske inspiration til, at Jakobsen og Karstoft besluttede sig for at arbejde med digitale logbøger. Digitale logbøger skal muliggøre en undersøgelse af unges sociale mediepraksisser på en måde, som er aftalt med de unge, afgrænset i tid, og som insisterer på deres ekspertviden, samt deres privatlivs- og afgrænsningsret i forhold til deling af indhold.

Rekruttering, etik og udviklingen af en opgaveformulering

I bachelorprojektet førte seks unge (tre piger og tre drenge mellem 13 og 15 år) logbog over deres brug af sociale medier i en periode på to uger. Jakobsen og Karstoft rekrutterede unge til undersøgelsen ved at invitere flere, end der endte med at deltage. Et bærende etisk princip var nemlig, at de unge skulle have ret til at sige fra:

Karstoft: "Det var noget vi lagde vægt på, når vi forklarede opgaven. At der ikke var nogle krav til, hvordan man skulle logge og at man i princippet også bare kunne være med til interviewet, hvis man ikke havde lyst til at sende nogle screenshots eller beskeder. Så det var helt frivilligt at deltage."

I rekrutteringen af de unge blev logbogsopgavens form og detaljeringsgrad præsenteret som fleksibel, så de unge kunne deltage på egne præmisser. De unge fik også at vide, at de kun skulle dele det, de havde lyst til at dele. Flexibiliteten skabte dog tvivl om opgaven. I samarbejde med nogle af de unge i klubben formulerede Jakobsen og Karstoft derfor en opgaveformulering de unge kunne vælge at arbejde ud fra.

Jakobsen: "Den lavede vi sammen med nogle af de unge. Der var en informant, der havde brug for nogle rammer for det: "Hvad skal jeg sende?", spurgte han. Det er ikke nok bare at sige screenshots af noget, du er optaget af. Så vi lavede spørgsmålene sammen, og så svarede vi selv på dem med eksempler: "Jamen hvis jeg skulle svare på det her spørgsmål". Så gik jeg ind på min telefon og så sagde jeg: "Så kan du se, at nu har jeg skrevet med Benjamin i dag og vi skrev lidt om det her og så har jeg brugt, osv."

Logbogsopgaven endte, gennem dialoger med de unge, med at lyde:

Hvilke sociale medier har du brugt i dag? Hvad brugte du dem til? Var det sjovt, underholdende, oplysende eller andet? I hvilke situationer, med hvem og hvor længe har du brugt de sociale medier i dag?

De unge skulle logge deres sociale mediepraksisser i en periode på to uger og gerne dagligt. Hvis de ville, kunne de supplere logbøgerne med screenshots. Opgavebeskrivelsen var således en inspiration til at lave de digitale logbøger, men ikke et formkrav. De unge kunne desuden kontakte Jakobsen og Karstoft, hvis de havde brug for støtte undervejs.

Blandt de unge, der indvilligede i at deltage, blev samtykke herefter indhentet skriftligt, med underskrift fra de unges værgere, så empirien kunne bruges til både bachelorprojektet og i denne artikel. Data er således indhentet, delt mellem artiklens forfattere og opbevaret på sikre drev, efter persondatalovens forskrifter. De unge er anonymiserede i artiklen.

LØRDAG: Morgen: Da jeg vågnede kiggede jeg på min telefon og så at [redacted] havde svaret på min kommentar på hendes nye opslag med hendes hest

Så jeg gik ind på Instagram og tjekkede det og gik ud af det derefter og var ca derinde i 5 minutter

Lige bagefter gik jeg ind på tiktok fordi jeg kedet mig. Jeg så bare lidt forskellige video på min foryou page og det var meget underholdende. Jeg sad der nok i 20 minutter

Bagefter gik jeg på Snr skrive til [redacted] og spørg denne her vlog idag og sende Streak til folk og ca 5 min

Bagefter sad jeg og sp jeg kedet mig og så tæ rydde op imens jeg så var meget underholder derinde i lidt over en tir

Så var jeg på Snapcha med [redacted] om den her tvivl om nogen apps er Og så så jeg også nog svar på de streaks jeg

Jeg skrev også lige til i Snapchat for at sige at at se hende fordi hun k

De digitale logbøger udgjorde et afsæt for et efterfølgende semistruktureret enkeltpersoninterview med de unge om deres sociale mediepraksisser. Interviewene fandt sted i klubben og tog udgangspunkt i logbøgerne, der var printet ud til samtalen. Logbøgerne skulle spore de unge ind på fortællinger om deres sociale mediepraksisser og muliggøre et praksisnært interview, der positionerede dem som eksperter i deres eget liv (Horsdahl, 2017). I interviewene blev de unge bedt om at uddybe og reflektere over deres logbog og de sociale mediepraksisser, den reflekterede. Spørgeformen var nysgerrig og opererede med undersøgende og afklarende spørgsmål, med henblik på at lade de unge fortælle konkret og uddybende om deres mediepraksisser. Samtidig var Jakobsen og Karstoft varsomme med ikke at spørge ind til emner af privat art for ikke at afvæbne de unge i interviewsituationen, men fortsat lade dem bevare afgrænsningsretten ift. hvad de gerne ville tale om.

Analysestrategi

I dette afsnit redegøres for, hvordan Sauzet har analyseret interviewene med de unge om deres digitale logbøger. Formålet med analysen er at give eksempler på, hvilken viden om unges sociale mediepraksisser digitale logbøger muliggør.

Analysen af interviewene er optaget af, hvordan de unge fortæller om deres sociale mediepraksisser. I analysen forstås de unges sociale mediepraksisser som et fænomen. I forståelsen af fænomener trækkes på Karen Barads "agentiale realisme". Her defineres fænomener som sammenfiltringer af forskellige tilblivende humane og nonhumane komponenter, hvoraf undersøgelsesmåden er en del (Barad, 2007, s. 308-309). En komponent kan f.eks. være en mobiltelefon eller et 'like', og gennem konkrete praksisser får komponenter særlige handlekræfter (Barad, 2007, s. 128). F.eks. har et manglende like på din post fra en perifer ven, måske ikke den samme handlekraft (eller betydning) som et manglende like fra din bedste ven. Med agential realisme rettes analysen således mod, hvordan fænomener bliver til gennem et specifikt empirisk materiale. Et fænomen kan bestå af både fællestræk og forskelle, der samlet set udgør fænomenet (Sauzet, 2021).

Til analysen har Sauzet læst Jakobsen og Karstofts interviews med de unge om deres digitale logbøger med fokus på fællestræk og forskelle i deres fortællinger om deres mediepraksisser. Når der læses efter fællestræk, ledes der efter fælles temaer/fællestræk i de måder, de unge fortæller om deres sociale mediepraksisser på. F.eks. fortæller alle de unge, at de er medlemmer af en klasstråd på Snapchat, og at der i klasserne er diskussioner om, hvad der er passende adfærd på klasstråden. Læsninger efter fællestræk giver et blik for de tendenser, der er på spil blandt de unge i klubben. Når der læses efter det, der er forskelligt på tværs af interviewene, ledes der efter det, der knytter sig til enkelte unges, eller mindre grupper af unges, sociale mediepraksisser. Det kan

Figur 1: udsnit af digital logbog. Pige, 14 år.

Fleksibiliteten i opgavebeskrivelsen gjorde, at logbøgerne fik forskellige former og detaljeringsgrader. En medforsker skrev en slags 'blog' med udførlige beskrivelser af, hvilke apps hun havde brugt, og hvor længe, hver dag (Figur 1).

En anden medforsker glemte at udfylde logbogen og sendte et billede af nogle croissanter og et link til et meme dagen inden interviewet (Figur 2).

12 min ago

Og den her video som der sjov

Figur 2: udsnit af digital logbog. Dreng, 15 år.

være fortællinger om, hvad nogle synes er svært at dele i onlinefællesskaber. Eller omvendt kan det være unges fortællinger om at dele meget af sig selv og stå alene med at håndtere onlinekritik. Begge læsestrategier giver indblik i de unges, fælles eller forskellige, sociale mediepraksisser, og læsestrategierne kan give forskellige inspirationer til udvikling af fritidspædagogisk praksis.

Unges sociale mediepraksisser

I det følgende analyserer Sauzet interviewene, lavet af Jakobsen og Karstoft, med de seks unge fra klubben om deres digitale logbøger for at give eksempler på, hvilken viden om de unges mediepraksisser metoden har givet anledning til. Analysen er struktureret efter tre fællestræk, fundet i de unges fortællinger om deres sociale mediepraksisser. For det første deler alle de unge overvejelser over, hvordan de vil deltage og fremstå på de sociale medier. For det andet kategoriserer de deres onlineliv på komplekse måder, som hænger sammen med eller siger noget om deres offlineliv. For det tredje fortæller de om normer for passende adfærd på de sociale medier. Fællestrækkene kan pege på temaer, hvor fritidspædagogikken med fordel kan orientere sig mod den samlede gruppe af unge i klubben. Indenfor fællestrækkene er der dog forskelle på de unges sociale mediepraksisser. De unge vil ikke alle deltage og fremstå på samme måde online, de kategoriserer deres onlineliv forskelligt, og de har forskellige normer for passende adfærd online. Forskellene illustrerer kompleksiteten i fænomenet samt behovet for en differentieret tilgang til arbejdet med de unge og et behov for en fortsat undersøgende tilgang til unges mediepraksisser.

Kuratering af eget udtryk og præstation

I interviewene fortæller alle de unge, at de deler deres brug af sociale medier op i forskellige kategorier, og at de bruger kategorierne til at udtrykke og dele forskellige aspekter af sig selv. Et eksempel er Beate, der har otte en halv profil på Instagram. De otte styrer hun selv, og den halve deler hun med sin bedste veninde. Her fortæller hun om nogle af dem:

"Den første, jeg lavede, det' sådan min main eller ... Ja altså, det er den for mig, sådan mig selv-agtig. Og så har jeg sådan en ride én, fordi typisk, så slår vi videoer op af vores hest og så' noget. Så det har jeg en profil til med 1.000 følgere. Så har jeg en backup til den, fordi når du har en masse følgere, og det går rimelig godt, så vil det jo være virkelig trist, hvis det bare gik væk, ik'? Så det har jeg en backup til. Øhm. Så har jeg én til min kat. Det ved jeg ikke hvorfor. Jeg følte bare lige for at lave en profil til min kat. Ja. Øhm. Så har jeg nogle, hvor jeg laver edits til folk." (Beate, 14 år)

Beate deler sine profiler op i kategorier, hvor hun dyrker forskellige aspekter af det, hun interesserer sig for (som heste, katte og edits). Og så har hun en 'main'; det er en profil, hun bruger som en slags dagbog

til sig selv. Opdelingen af profilerne i kategorier gør, at Beate kan dyrke forskellige aspekter af sine interesser. På profilerne kuraterer hun sit udtryk. Særligt hesteprofilen med de 1.000 følgere er genstand for eftertænkning:

Beate: "Med de der 1.000 følgere, der skal man virkelig tænke sig om, hvad det er, man lægger op, fordi man skal være sikker på, at der ikke er stavefejl. Man sidder og retter det hele igennem 20.000 gange, fordi ... sikrer det en million gange for alt og så' noget."

Karstoft: "Hvorfor er det, man gør det?"

Beate: "Fordi så er jeg sikker på, at der ikke er en eller anden fejl, folk peger ud. Så jeg vil altid være sikker på, at jeg ik' får en besked eller kommentar, om der er stavefejl, eller jeg gør noget forkert. Også ift. Heste, der er jo altid en eller anden, der vil sige, at det' abuse. Hvad fuck er det, det hedder på dansk? Misbrug af dyr, animal abuse, ik'? Alt muligt. [...] Fordi så er der pludselig en eller anden, der skriver. Det ved jeg bare. Så tjekker jeg det igennem en million gange." (Beate)

Hesteprofilen er privat, men Beate har lukket 1.000 følgere ind, og de har holdninger til heste. Det kritiske publikum gør, at Beate bliver særlig opmærksom. Der må ikke være fejl i det, hun lægger op, for så skal hun til at håndtere kritiske og hadefulde kommentarer. Det er derfor særligt på hesteprofilen, at Beate forsøger at styre det indtryk, hun giver, til det publikum, hun har lukket ind, og hvor hun kuraterer sit udtryk ved at tænke over sin præstation og udøve selvmonitorering, som Krogh (2022) peger på, er aspekter ved mange unges liv på sociale medier.

At deltagelse på sociale medier kræver eftertænkning og kuratering af ens udtryk, samt overvejelser om præstation, fortæller alle de unge om i interviewene, men de håndterer det forskelligt. Hvor Beate, nærmest professionelt, kuraterer sit udtryk, håndterer andre udfordringen ved slet ikke at poste. Der er således forskelle på, hvordan de unge vælger at fremtræde online, og hvad de deler, eller om de kun deltager ved at observere og 'like'. De unges refleksioner over og beslutninger i forhold til deres deltagelsesformer på de sociale medier er det relevant at gøre sig nysgerrig overfor fritidspædagogisk, da de præstationsformer og selvforståelser, der er knyttet hertil, kan påvirke de unges trivsel og selvforståelser (for mere om dette, se evt. Krogh, 2022).

Komplekse kategoriseringsprocesser

På tværs af interviewene med de unge går det igen, at de unges mediepraksisser overskrider online-offline-grænser, og at de deler deres onlineliv op i forskellige kategorier, der i større eller mindre grad relaterer sig til deres hverdagsliv offline. Beate deler f.eks. profiler på Instagram og TikTok med sin bedste veninde, Carla. Carla fortæller:

"Så finder jeg en dans, som jeg synes, vi skal lære. Og så tagger jeg Beate i den, og så næste gang, vi er sammen, så kan vi måske lære den. [...] Ja, men jeg tagger hende i ti opslag i timen, så jeg spørger hende altid, når vi er sammen, om hun har set de TikTok, jeg har tagget dig i. Så er hun bare sådan: 'Det ved jeg ikke', fordi jeg tagger hende i så mange. Men så finder jeg en eller anden cute video med et pindsvin. Så synes jeg, jeg bliver nødt til ... Så tagger jeg hende i den." (Carla, 14 år)

Venindeprofilerne bliver et fællesskab for Beate og Carla på tværs af apps og af deres online- og offline-relation. På venindeprofilerne kan pigerne dele ting, som ingen andre behøver at se, og de kan bekræfte og dyrke deres fælles smag og relation, også når de ikke er sammen fysisk. Men deres sociale mediepraksis er yderligere kompleks, for der er også andre grupperinger og kategorier på tværs af apps og online-offline som klassens Snapchat-gruppe, dansegruppen på WhatsApp, TikTok til dans og BeReal til tidsfordriv, alene og sammen.

De unges kategoriseringspraksisser er interessante at kende til, fordi de skitserer det, de unge er optagede af, dem, de vil være optagede af det sammen med, og hvordan de gerne vil fremstå for andre. Samtidig siger kategoriseringspraksisserne noget om, hvad og hvor meget hvilke unge ikke er med i, og hvem de ikke er sammen med. Der er nemlig forskel på, om de unge deltager i mange fællesskaber eller i meget få, og selvom mediepraksisserne overskrider online-offline-grænser, er der forskel på, i hvor stort omfang onlinefællesskaberne strækker sig ud i de unges hverdagsliv offline. Anden forskning i unges mediepraksisser viser også, at offlinesårbarhed og onlinesårbarhed kan være relateret (Vissenberg et al., 2022). At interessere sig for de unges mediepraksisser er således en måde at lære de unges styrker og sårbarheder, interesser og fællesskaber – eller mangel på samme – at kende på.

Normer for passende adfærd

På tværs af interviewene fortæller alle de unge, at der er normer for passende adfærd i og omkring onlinefællesskaber. Klasesnappen er et eksempel på et onlinefællesskab, alle de unge fortæller, at de er med i, og hvor der ofte er konflikter om normer for passende adfærd. Konflikterne kan handle om, hvad man må snappe om, hvor meget, på hvilke tider, og om tonen. Og konflikterne kan afføde nye undergrupper med justerede normer, hvor man godt må spamme eller skrive sent. Men nogle onlinefællesskaber er mere private, f.eks. bedste ven-profilerne, hvor mange af de unge fortæller, at de deler alt med deres bedste ven på daglig basis. På bedste ven-profilerne synes der at herske normer om at se og anerkende hinandens aktiviteter og smag og bekræfte den relation, man har til hinanden.

Det er dog ikke alle de unge, der fortæller, at de poster eller deler noget. Adspurgt, om han selv lægger noget op, svarer Daniel på 14 år, at han aldrig deler:

"Nej, jeg gør ikke. Øhm. Det ku' jeg. Jeg har også overvejet det. Jeg ved det ikke. Jeg har det sådan lidt både-og med det, fordi på den ene side synes jeg, det kunne være meget sjovt at dele og sådan noget. Leo skulle jo ha' været her i dag. Han deler jo en frygtelig masse på de sociale medier, øhm, så der kan man se alt, hvad han fanger og laver, osv. Jeg føler bare sådan ... Jeg gider bare ikke blive ham der, der deler. Der kan godt være sådan lidt tabu. Eller ik' tabu. Men man kan godt lave lidt sjov med dem, der deler nogle gange. I hvert fald hvis det bliver sådan lidt for meget."

Jakobsen: "Men er det noget, du har oplevet: at der har været en snak om nogle, der deler meget?"

Daniel: "Det ved jeg ikke. Altså, hvis nogle, som ikke kender Leo, møder ham, så har de jo en eller anden helt bestemt idé om, hvordan han er, udelukkende fordi de har set ham på sociale medier. Og det ... Jeg gider bare ikke være ham der, som man kun kender, fordi han er på Instagram eller deler alt muligt. Ja, det ved jeg ikke. Jeg har bare valgt at lade være, men jeg kunne lige så godt gøre det, tror jeg."

Daniels overvejelser er et eksempel på et fællestræk i interviewene, som er, at de normer, de unge justerer deres selvforståelse ud fra, også er de normer, de vurderer andre unge med. Og så kan det blive svært at dele, for man udsætter sig selv for andres, og ens egne, kritiske blikke. Det er en slags avanceret selvovervågning, hvor det, man tænker om de andre, bliver til måder at regulere sine egne mediepraksisser på. Blikket på sig selv som styret af blikket, man har på de andre, går igen i alle interviewene, men det orienterer de unges mediepraksisser på forskellig vis. Beate bruger f.eks. meget tid på at kuratere det, hun poster til mange, hvor Daniel ikke deler.

Interviewene peger også på, at alle de unge må forholde sig, ret direkte, til hinandens normer omkring deres mediepraksisser. Et gentaget eksempel er de unges fortællinger om streaks på Snapchat. Streaks er det antal sammenhængende dage, man har sendt en snap til hinanden.

"Det betyder ikke noget for mig personligt. Jeg gir' overhovedet ikke noget for det, og det kan jeg også godt mærke nogle gange, at folk går lidt for meget op i det, ift. hvad jeg personligt ... Altså, det' jo i sidste ende bare et tal, og jeg synes, det er sådan lidt fesen sådan hele tiden at skulle holde den kørende for det tal. Altså, jeg snapper med folk, men det' ik' for streaks, det' bare for at holde kontakten. Jeg synes, det er en lille smule fesen, at det skal være det, der sådan

afgør, om man er tætte nok venner med nogen, eller så' noget. Men det' helt klart noget, jeg oplever, at folk holder streaks, og at hvis man ik' gør det, så' man måske ik' helt så meget tæt med nogen."
(Daniel)

Carla har en streak på 275, men den betyder absolut ingenting, siger hun. Det er bare en vane. Det der med at flekse streaks, siger hun: *"Det var nok noget, man gjorde for nogle år siden. Så gjaldt det om at få den højeste streak. Men lige nu, så er det bare sådan ... så er det bare noget, man gør. For mig, i hvert fald. Jeg sender et par stykker til mine venner"* (Carla).

De unge fortæller forskelligt og ambivalent om streaks. Nogen siger, at når streaks ikke overholdes, så kan det skabe splid, og hvis man ikke har bare én streak med et særligt højt tal, så kan man føle sig som én, der ikke er tæt med nogen. Andre siger, at det ikke er betydningsfuldt med streaks, og at de har valgt ikke at gøre det. Andre igen gør det, men lægger ikke meget i det. Normerne om, hvordan man bedst navigerer sin sociale mediepraksis omkring streaks, og hvorvidt de siger noget om ens sociale status, er altså forskellige, men alle de unge cirkler om streaks som en betydningsfuld, ambivalent, del af deres mediepraksis.

Der er flere eksempler på, hvordan de unge navigerer i normer om sociale medier i interviewene, f.eks. hvad der er spildtid og godt brugt tid på de sociale medier, eller gode og dårlige måder at forholde sig til datadeling og markedsføring på. Normerne og forskellene i, hvordan de rammer de unge, og den komplekse selvovervågning, de giver anledning til, giver indtrykket af, at de unge er klare over, at der er komplekse og skiftende koder for, hvornår man er 'god nok' i relation til de sociale medier. Disse koder kan det være væsentligt at få indblik i og arbejde med fritidspædagogisk, for det, der foregår online, flettes sig tæt sammen med og siger noget om det, der foregår offline.

Digitale logbøger og fritidspædagogik

Artiklen spurgte indledningsvist ind til, hvilken viden om unges sociale mediepraksisser digitale logbøger muliggør, og hvilke udviklinger af et fritidspædagogisk arbejde denne viden kan inspirere til. Her forsøges forskningsspørgsmålene afslutningsvist besvaret.

De digitale logbøger har muliggjort en situeret vidensproduktion om det, der aktuelt og lokalt synes at være på spil for de deltagende unge fra klubben, hvad angår deres sociale mediepraksisser. Både de fællestæk, der orienterer de unges liv med og på sociale medier, og de unges forskellige fortællinger om, hvordan de navigerer hver især. I artiklen fremhæves tre fællestæk med indbyrdes forskelle. Interviewene giver for det første indblik i de unges forskellige fortællinger om at navigere i sociale mediernes fordringer om at dele noget af sig selv. Hvor nogle af de unges delepraksisser betyder, at de deler meget og reflekstivt kuraterer deres indhold tilpasset forskellige publikummer, deler andre af de unge lidt eller intet. Interviewene giver også indblik i, hvordan de unge deler deres onlineliv op i forskellige kategorier, og at deres sociale mediepraksisser overskrider online/offline-grænser. Her viser interviewene, at nogle unge tilsyneladende indgår i mange forskelligartede onlinefællesskaber og -aktiviteter, som knytter sig meget tæt til deres offlinefællesskaber. Andre unges fællesskaber online og offline synes dog at være mindre tæt knyttet og mindre omfangsrige. Endelig har interviewene muliggjort fortællinger om forskellige normer for passende adfærd online, der rammer de unges selvovervågning forskelligt. De digitale logbøger har således muliggjort en situeret vidensproduktion om tendenser i de unges sociale mediepraksisser og har samtidig givet et blik for konkrete udfordringer og mulige skrøbeligheder blandt de unge.

Gennem arbejde med digitale logbøger kan fritidspædagoger gøre sig nysgerrig over for unges sociale mediepraksisser og herigennem lære de unge, deres hverdage og fællesskaber at kende. Digitale logbøger er således en undersøgelsesmetode, der kan synliggøre relevante udviklingsområder for det fritidspædagogiske arbejde med unge. De kan give et aktualiseret fokus på det, de unge interesserer sig for, og en bedre forståelse af, hvad der giver status, og hvilke hierarkier de unge orienterer sig efter. De kan også synliggøre unges orienteringer i, og forhandlinger om, normer for passende adfærd på tværs af deres online- og offlinehverdagsliv. De kan skabe blik for den selvovervågning, der knytter sig til sociale mediernes præstations- og kurateringsmuligheder. Eller de kan skærpe opmærksomheden på forskellige former for skrøbelighed, der knytter sig til unges oplevelser af udenfor-hed, og bekymringer, der knytter sig til det komplekse sociale liv, de unge lever online.

Litteratur

- Barad, K. (2007). *Meeting the Universe Halfway*. Duke University Press.
- Bucher, T., & Helmond, A. (2017). "The affordances of social media platforms." I J. Burgess, T. Poell, & A. Marwick (Red.), *SAGE Handbook of Social Media*. Sage. DOI: 10.1177/209660832311768
- Børns Vilkår. (2019). *Digital dannelse i børnehøjde: del 3. Skolebørns liv med digitale medier hjemme og i skolen*.
- Bramming, P., Hansen, G. & Olesen, C. G. (2009). SnapLog – en performativ forskningsteknologi, eller hvad grævlingelorten fortæller om lærertrivsel. *Tidsskrift for arbejdsliv*, 11(4), 24-38.
DOI: <https://doi.org/10.7146/tfa.v11i4.108850>
- Cirrucci, A., & Pruchniewska, U. (2023). *UX Research Methods for Media and Communication Studies. An Introduction to Contemporary Qualitative Methods*. Routledge.
- EVA. (2018). *Børns og unges brug af fritids- og klubtilbud*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- Falkenberg, H., & Sauzet, S. (2023). *Multisensoriske metoder til undersøgelse og analyser af pædagogiske praksisser*. Samfundslitteratur.
- Gunnarsson, K., & Bodén, L. (2021). *Introduktion till postkvalitativ metodologi*. Stockholm University Press.
- Horsdal, M. (2017). *Tilværelsens fortællinger: tilegnelse og anvendelse*. Hans Reitzel.
- Hyers, L. (2018) *Diary Methods. Understanding Qualitative Research*. Oxford University Press.
- Kofoed, J., & Larsen, M. C. (2016), A snap of intimacy: Photo-sharing practices among young people on social media. *First Monday*, 21(11). DOI: 10.5210/fm.v21i11.6905
- Kofoed, J., & Staksrud, E. (2019). 'We always torment different people, so by definition, we are no bullies': The problem of definitions in cyberbullying research. *New Media & Society*, 21(4).
- Kaplan, A., & Haenlein, M. (2010). Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59–68. DOI: 10.1016/j.bushor.2009.09.003
- Krogh, S. C. (2022). *Et ungdomsliv under pres? Når udskolingselever skal navigere i præstationer, køn og sociale medier*. Ph.d.-afhandling. Aalborg Universitet. DOI: 10.54337/aau495535869
- Larsen, M. C. (2022). Social media insecurities in everyday life among young adults – an ethnography of anonymous Jodel disclosures. *Nordisk tidsskrift for pædagogikk og kritikk*, 8, 298–312.
DOI: 10.23865/ntpk.v8.4071
- Rothuizen, J. J., & Togsverd, L. (red.) (2013). *Hvordan uddannes pædagoger? Perspektiver fra et forskningsprojekt*. (1 udg.) VIA UC Videncenter for Socialpædagogik og Socialt Arbejde.
- Sauzet, S. (2014). Tværprofessionel praksis undersøgt med snap-logs. I T. Ritchie, & D. Tofteng (Red.), *Pædagog i skole og fritid: perspektiver på tværprofessionelt samarbejde i skolen*. (pp. 170-186). Billesøe og Baltzer.
- Sauzet, S. (2015). Thinking through picturing. I *Teaching With Feminist Materialisms* (Bind 12, 37-51). AtGender.
- Sauzet, S. (2021). Versions of Phenomena. *Matter: Journal of New Materialist Research*, 2(2), 159–168. DOI: 10.1344/jnmr.v2i2.35899
- Seland, I. (red.) (2022) *Understanding children and young people as digital citizens*. DigiGen Working Paper Series No. 12.
DOI: 10.5281/zenodo.7381230
- Vissenberg, J., d'Haenens, L., & Livingstone, S. (2022). Digital literacy and online resilience as facilitators of young people's wellbeing? A systematic review. *European Psychologist*, 27(2), 76–85.
DOI: 10.1027/1016-9040/a000478
- Warren, S. (2002). 'Show Me How it Feels to Work Here': Using Photography to Research organizational Aesthetics. *Ephemera - Theory in politics and Organization*, 2(3), 224–245.